

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ШУРКО ОЛЕГ ІВАНОВИЧ

УДК: 342.95 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ТА
ПІДТРИМАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В СУДАХ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна».

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
МУЗИЧУК Олександр Миколайович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, декан факультету № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ФРОЛОВ Юрій Миколайович,
Бердянський державний педагогічний
університет, професор кафедри правознавства;
доктор юридичних наук, доцент
КОБЗЄВА Тетяна Анатоліївна,
Сумський державний університет,
доцент кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-
економічної безпеки Навчально-наукового
інституту права.

Захист відбудеться 03 липня 2020 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 28 травня 2020 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О.М. Резнік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Одним із визначальних аспектів забезпечення суспільного спокою, належної діяльності державних та громадських інститутів, особистої безпеки громадян є підтримка відповідного громадського порядку. Особливої уваги в цьому контексті заслуговує забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, що є одним із важливих факторів для здійснення справедливого, неупередженого та якісного правосуддя.

Сьогодні ключовим суб'єктом забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах є новостворена Служба судової охорони. Про перспективи роботи даного відомства можна говорити багато, оскільки: відсутнє необхідне нормативно-правове регулювання, остаточно не сформовано окремі структурні підрозділи (підрозділи спеціального призначення), є проблеми недостатності фінансування та матеріально-технічного забезпечення, відсутності власної системи підготовки кадрів та безпосередньо кадрової кризи, відсутні координація та взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, відсутня підтримка від керівництва судів щодо забезпечення належного сервісу в судах та наявна низка інших факторів, які гальмують роботу Служби судової охорони. А відтак наразі важливим завданням держави є створення належного адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Варто відзначити, що загальним питанням охорони та підтримання громадського порядку в судах присвячували свою увагу: Р. М. Аюпова, В. М. Бевзенко, С. О. Бондар, А. Л. Борко, В. В. Волік, В. В. Галунько, Ю. В. Гаруст, В. А. Гомада, М. К. Гримич, Б. В. Деревянко, О. І. Кисельова, Т. А. Кобзева, Т. М. Кравцова, А. М. Куліш, В. І. Курило, А. М. Макаровець, Д. В. Мандичев, О. М. Музичук, Г. Я. Наконечна, Н. В. Нестор, В. В. Пахомов, О. М. Рєзнік, В. В. Рунова, М. В. Старинський, В. В. Сухонос, Ю. М. Фролов, М. І. Шатерніков, Д. Ю. Шпенев та багато інших учених. Втім, незважаючи на наявність чималої кількості наукових розробок та позитивних здобутків указаних вище фахівців, варто відзначити, що питання адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах комплексно не розглядалось. Йому приділялась увага лише в розрізі окремих наукових проблематик.

Таким чином, необхідність посилення охорони та підтримання громадського порядку в судах, відсутність комплексних досліджень із цієї проблематики, недосконалість правового регулювання в зазначеній сфері обумовлюють актуальність дослідження сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до: Стратегії сталого розвитку

«Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідної роботи Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за темою «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0107U008696).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є визначення сутності та розкриття особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, опрацювання напрямків удосконалення відповідного законодавства.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційному дослідженні необхідно було виконати такі основні *завдання*:

- визначити поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони;
- окреслити особливості забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах;
- охарактеризувати правові засади забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначити місце серед них адміністративно-правового регулювання;
- встановити завдання та функції Служби судової охорони;
- визначити компетенцію і повноваження Служби судової охорони;
- розкрити особливості юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони;
- оптимізувати організаційно-штатну структуру Служби судової охорони;
- узагальнити зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначити можливості його використання в Україні;
- окреслити перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах;
- визначити напрямки удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Методи дослідження. В основу дисертаційної роботи покладено широку низку методів наукового пізнання. Так, поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони (підрозділ 1.1), а також особливості забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах (підрозділ 1.2) було визначено за допомогою логіко-семантичного методу. Метод документального аналізу та формально-юридичний метод було використано під час: надання характеристики правовим засадам забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах (підрозділ 1.3); визначення завдань та функцій Служби судової охорони (підрозділ 2.1); окреслення компетенції і повноважень Служби судової охорони (підрозділ 2.2); з'ясування особливостей юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони (підрозділ 2.3); розгляду організаційно-штатної структури Служби судової охорони (підрозділ 2.3). Зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах було розглянуто за допомогою порівняльно-правового методу (підрозділ 3.1). За допомогою методу прогнозування було окреслено перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах (підрозділ 3.2), та визначено шляхи удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах (підрозділ 3.3). В роботі було використано низку інших загальних та спеціальних методів наукового пізнання, які в сукупності дозволили комплексно підійти до досягнення мети дисертаційного дослідження.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці фахівців із галузей адміністративного, кримінального, цивільного права тощо. Окрім того, було використано здобутки науковців з інших галузевих дисциплін, зокрема: теорії держави і права, філософії, соціології тощо. Нормативною основою дослідження є Конституція України, кодифіковані нормативно-правові акти, інші закони та підзаконні акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначаються правові засади адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Служби судової охорони, довідкові видання, статистичні матеріали, а також власний практичний досвід роботи в судовій системі.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та спираюсь на існуючі здобутки вітчизняних правників, визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, а також з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду визначити напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку

нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

- запропоновано розробити та затвердити наказом Державної судової адміністрації Положення про організаційно-штатну структуру Служби судової охорони, яке повинно містити норми про: 1) Службу судової охорони (її правовий статус, систему, джерельну базу, принципи діяльності, координацію та взаємодію); 2) організаційно-штатну структуру та підпорядкування підрозділів Служби судової охорони; 3) порядок організації та здійснення управління Службою судової охорони; 4) фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Служби судової охорони;

- сформовано структуру та визначено зміст авторського проекту Закону України «Про Службу судової охорони». Обґрунтовано необхідність прийняття Закону України «Про Дисциплінарний статут Служби судової охорони»;

- обґрунтовано доцільність розроблення та прийняття Концепції з питань забезпечення громадського порядку в судах. Визначено структуру та зміст відповідної концепції;

удосконалено:

- визначення поняття дисциплінарного проступку працівника Служби судової охорони, під яким запропоновано розуміти протиправну винну дію чи бездіяльність, що полягає в порушенні ним службової дисципліни, невиконанні чи неналежному виконанні обов'язків, або поведінка якого виходить за межі його повноважень та полягає в порушенні обмежень та заборон, визначених законодавством для Служби судової охорони, а також передбачає вчинення дій, що підривають авторитет органів правосуддя;

- обґрунтування того, що попри суттєву змістовну схожість поняття «громадський порядок» та «публічний порядок» не є тотожними;

- визначення поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони. Відзначено, що громадський порядок є необхідною умовою для: а) нормального спілкування людей, безпечної та безперешкодної реалізації ними своїх прав та обов'язків; б) належного виконання органами публічної влади та їх посадовими особами своїх завдань і функцій;

- розуміння того, що ні компетенція, ні повноваження Служби судової охорони не є сталими категоріями, адже вони можуть змінюватися залежно від розвитку суспільних відносин, які виникають у ході здійснення правосуддя, а також характеру та обсягу завдань, які покладаються на Службу;

- перелік завдань та функцій Служби судової охорони, які необхідно закріпити в Законі України «Про Службу судової охорони»;

дістали подальшого розвитку:

– пропозиції про необхідність утворення рекрутингових центрів у системі Служби судової охорони, які забезпечуватимуть просвітницько-інформаційну роботу серед населення з метою залучення до лав Служби судової охорони потенційних кадрів;

– перелік завдань із забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, до яких віднесені: охорона та захист життя і здоров'я суддів, працівників апарату суду, учасників судового процесу та інших осіб, що перебувають з тих чи інших причин на території судової установи; здійснення охорони і захисту суддів, працівників апарату суду та їх близьких родичів поза межами приміщень судових установ відповідно до Закону «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»; забезпечення нормального режиму роботи суду шляхом підтримання громадського спокою і безпеки на території судової установи; вжиття відповідних превентивних заходів, спрямованих на недопущення потрапляння у судові засідання: людей, що перебувають у неадекватному стані внаслідок алкогольного чи наркотичного сп'яніння, психічних розладів або з інших причин; зброї, вибухових чи інших небезпечних предметів і речовин;

– обґрунтування наукової думки про те, що серед правових засад забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах ключове місце належить нормам адміністративного права, адже саме за їх допомогою визначаються правові засади діяльності компетентних суб'єктів (органів і посадових осіб) під час забезпечення досліджуваного громадського порядку: повноваження даних суб'єктів, наявні у їх розпорядженні форми, засоби та інструменти охорони і підтримки громадського порядку, процедури застосування заходів з його охорони, взаємодія вказаних суб'єктів з іншими органами держави та громадськістю;

– твердження про те, що сьогодні не існує в світі якогось одного найбільш ефективного та універсального механізму забезпечення та підтримання громадського порядку в судах. У більшості держав дана діяльність покладається, як правило, на декілька служб чи правоохоронних структур. Причому це можуть бути як спеціально створені в системі судової влади охоронні служби, так і відповідні поліцейські підрозділи.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для проведення подальших наукових досліджень, присвячених теоретичним та практичним проблемам здійснення правосуддя, охорони та підтримання громадського порядку в судах (акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 10.12.2019 р.);

– правотворчості – з метою розроблення нових та вдосконалення існуючих законодавчих актів, нормами яких регулюється порядок охорони та підтримання громадського порядку в судах (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 11.12.2019 р.);

– практичній діяльності – як основа для вдосконалення практичної діяльності з охорони та підтримання громадського порядку в судах (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність Апеляційного суду Херсонської області від 12.12.2019 р.);

– освітньому процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право» й «Судові та правоохоронні органи»; вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участю автора (акт впровадження Сумського державного університету від 13.12.2019 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: «Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування» (м. Київ, 2016 р.); «Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (м. Київ, 2018 р.); «Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права» (м. Львів, 2019 р.); «25 років становлення Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ: славетна історія та горизонти майбутнього» (м. Суми, 2020 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в п'яти наукових статтях, одна з яких опублікована у міжнародному виданні, та чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 217 сторінок, з них основного тексту – 185 сторінок. Список використаних джерел складається із 195 найменувань і займає 22 сторінки, додатки розміщено на 9-ти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується вибір теми дисертації, визначається її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, грантами, окреслюються мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, вказується на наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наводяться дані щодо апробації результатів дослідження, публікацій та структури.

Розділ 1 «Методологічні засади забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах» складається з трьох підрозділів, у яких: визначається поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони; окреслюються особливості забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах; надається

характеристика правовим засадам забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначається місце серед них адміністративно-правового регулювання.

У підрозділі 1.1 «Поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони» акцентується увага на тому, що на законодавчому рівні використовуються обидва поняття – і громадський порядок, і публічний порядок, при цьому відсутність хоча б якихось указівок щодо їх розмежування свідчить про те, що нормотворець використовує їх як синоніми.

На основі аналізу наукових поглядів учених щодо розуміння понять «громадський порядок» та «публічний порядок» доведено, що попри суттєву змістовну схожість вони не є тотожними. Адже коли йдеться про публічність, то маються на увазі, перш за все, відкритість, гласність, прилюдність. Натомість громадський – це такий, що виникає, відбувається в суспільстві або стосується суспільства, пов'язаний із ним. Тобто публічність радше характеризує принцип організації здійснення чогось – політики, якихось заходів. У свою чергу, термін «громадський» указує на зв'язок із суспільством, орієнтованість на наявні у ньому суспільні відносини та зв'язки.

Відзначено, що в рамках окресленої проблематики найбільш доцільно використовувати поняття «громадський порядок». Запропоновано авторське визначення поняття «громадський порядок як об'єкт адміністративно-правової охорони». Наголошено, що громадський порядок є необхідною умовою: а) нормального спілкування людей, безпечної та безперешкодної реалізації ними своїх прав та обов'язків; б) належного виконання органами публічної влади та їх посадовими особами своїх завдань і функцій.

З'ясовано, що основу громадського порядку становить правовий порядок, який уособлює ту частину останнього, що пов'язана суто із дією правових засобів регулювання та результатами їх впливу на суспільні відносини.

Констатовано, що громадський порядок є неодмінною та надзвичайно важливою умовою нормального існування та розвитку держави і суспільства. Він уособлює налагоджений певним чином стан суспільних відносин, за якого забезпечуються найбільш сприятливі та справедливі правила співіснування членів суспільства.

У підрозділі 1.2 «Особливості забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах» розглядаються теоретичні підходи щодо визначення поняття «державний орган», на основі чого встановлено, що суд як державний орган являє собою структурну ланку механізму держави в цілому та його судової гілки влади зокрема. Відзначено, що, як і на будь-який інший орган держави, на суд покладається виконання певних державних завдань та функцій.

З огляду на специфіку розуміння поняття суду, а саме як органу держави, державної установи, посадової особи, що відправляє правосуддя (тобто судді,

колегії суддів), чи безпосередньо процесу судового провадження, можемо дійти висновку про те, що особливостями забезпечення охорони і підтримки громадського порядку у суді є те, що дана діяльність: а) здійснюється у відносно обмеженому та замкненому просторі; б) відбувається в умовах соціального напруження; в) спрямована на виконання комплексу завдань.

Акцентовано увагу на тому, що Служба судової охорони, на відміну від попередніх спеціальних підрозділів, які забезпечували громадський порядок в судах, не належить до виконавчої гілки влади і повністю перебуває у віданні відповідних органів суддівського врядування та управління. Крім того, підкреслено, що дану Службу прямо не визначено законодавством як правоохоронний орган, хоча її завдання та функції свідчать про те, що її діяльність має ознаки правоохоронної.

Узагальнено, що забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах за загальними ознаками являє собою напрямок правоохоронної діяльності, однак специфіка умов, у яких дана діяльність здійснюється, правового статусу суб'єктів, які її провадять, та суб'єктів, в інтересах яких вона здійснюється, обумовлює низку особливостей даного забезпечення, які в тому числі виражаються в його правовому регулюванні.

У підрозділі 1.3 *«Правові засади забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та місце серед них адміністративно-правового регулювання»* узагальнюються теоретичні підходи щодо визначення поняття «правові засади». Констатовано, що існує два основні підходи до розуміння засад права: згідно з першим, засади права – це принципи права, тобто дані поняття є синонімами; другий підхід розуміє під правовими засадами систему нормативно-правових актів, перш за все законів, положеннями яких врегульовуються юридично значущі характеристики, аспекти відповідних правових відносин.

Досліджено сутність та зміст поняття «принцип», на основі чого обґрунтовано, що принципи забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах – це основоположні (базисні, відправні) загальні імперативні вимоги, правила, на яких ґрунтується функціонування організаційно-правового механізму із забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Аргументовано, що більш правильно буде розглядати правові засади як ті нормативно-правові акти, в яких містяться правові норми щодо забезпечення досліджуваного громадського порядку. Зокрема й самі принципи набувають своєї формалізації і загальнообов'язкового характеру завдяки їх закріпленню у відповідних законодавчих джерелах.

Нормативно-правові акти, нормами яких регулюється забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, запропоновано розглядати залежно від їх юридичної сили у такій послідовності: Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони України та підзаконні акти. Встановлено, що сьогодні в нашій державі закладені основні правові засади, необхідні для ефективного забезпечення і підтримання громадського

порядку в судах. Адже чинне законодавство визначає як загальні принципи, так і конкретні норми, що регламентують матеріально-правові та процедурно-процесуальні аспекти охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Обґрунтовано, що ключове місце серед адміністративно-правових засад забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах належить адміністративно-правовому регулюванню.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий статус Служби судової охорони» складається з чотирьох підрозділів, у яких: встановлюються завдання та функції Служби судової охорони; визначаються компетенція і повноваження Служби судової охорони; з'ясовуються особливості юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони; розглядається організаційно-штатна структура Служби судової охорони.

У підрозділі 2.1 *«Завдання та функції Служби судової охорони»* наголошується, що Служба судової охорони уже у змісті своєї назви має чітко визначені завдання та мету утворення цього органу – забезпечувати охорону та підтримувати громадський порядок у судах.

Проаналізовано завдання Служби судової охорони, які були прописані в п. 12 Положення про Службу судової охорони, що затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя від 4 квітня 2019 року. Відзначено, що перераховані у вказаному Положенні завдання повністю дублюють ті, які були визначені в Законі України «Про судоустрій та статус суддів», що є не зовсім коректним, оскільки підзаконний нормативно-правовий акт, яким є Рішення Вищої ради правосуддя, має уточнювати, доповнювати, зокрема розширювати положення Закону, щоб забезпечити якісне його правозастосування. Запропоновано розширити перелік завдань Служби судової охорони, зокрема в частині її превентивної діяльності, з метою недопущення неповаги до суду.

Наголошується, що функції Служби судової охорони спрямовані на реалізацію перерахованих завдань. Перелік функцій, які здійснюються Службою судової охорони, що міститься у відповідному Положенні, не є вичерпним.

З огляду на аналіз низки законодавчих актів обґрунтовано, що усі функції Служби судової охорони найбільш доцільно класифікувати за такими напрямками: 1) охоронні; 2) превентивні; 3) захисні; 4) забезпечувальні; 5) інформаційно-аналітичні; 6) функції взаємодії.

Узагальнено, що на Службу судової охорони покладено одне з найважливіших правоохоронних завдань держави – забезпечувати безпеку здійснення судового процесу, що сприяє всебічному, повному та об'єктивному розгляду справ будь-якої категорії. Таким чином, Служба судової охорони виступає гарантом безпечності здійснення правосуддя в державі.

У підрозділі 2.2 *«Компетенція і повноваження Служби судової охорони»* відзначається, що компетенція та повноваження органів державної влади є

тими інструментами, які надають їм можливість якісно реалізовувати покладені на них завдання та здійснювати функції.

З метою визначення того, як розмежовуються поняття «компетенція» та «повноваження», узагальнено теоретичні підходи щодо визначення змісту цих категорій. На основі вказаного під компетенцією Служби судової охорони запропоновано розуміти певний обсяг завдань, які покладаються на цю Службу та реалізуються з урахуванням наданих їй прав та обов'язків. Повноваження Служби судової охорони, у свою чергу, визначено як сукупність наданих державою та закріплених в установленому законом порядку прав та обов'язків, необхідних і достатніх для належного виконання покладених на неї завдань та функцій.

На основі аналізу положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а також Положення про Службу судової охорони визначено компетенцію та коло повноважень Служби судової охорони. Відзначено, що вказані нормативні акти недостатньо якісно прописують обов'язки, які покладаються на співробітників Служби судової охорони. Разом із тим, враховуючи норми окресленого вище Положення, відзначено, що на співробітників служби поширюються заборони та обмеження, визначені Дисциплінарним статутом Національної поліції.

Узагальнено, що компетенція та повноваження Служби судової охорони формують фундамент її правового статусу. Без чітко визначених та закріплених у нормах чинного законодавства прав та обов'язків, спрямованих на реалізацію визначених державою завдань, неможливо говорити про правосуб'єктність цього органу. При цьому ні компетенція, ні повноваження не є сталими категоріями, вони можуть змінюватися залежно від розвитку суспільних відносин, які виникають у ході здійснення правосуддя, а також характеру та обсягу завдань, які покладаються на Службу судової охорони.

У підрозділі 2.3 «Особливості юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони» розглядаються теоретичні підходи щодо тлумачення терміна «юридична відповідальність». Запропоновано авторське визначення поняття юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони.

На основі аналізу норм чинного законодавства України встановлено, що залежно від сфери посягання та наслідків, які настають у зв'язку із вчиненням проступку, виділяють такі види юридичної відповідальності для співробітників Служби судової охорони: кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну.

На підставі аналізу кримінальної відповідальності співробітників Служби судової охорони відзначено, що вони є загальними суб'єктами кримінальної відповідальності, але за окремі склади злочинів притягуються до відповідальності як спеціально уповноважені суб'єкти, оскільки наділені додатковими повноваженнями у сфері правоохоронної діяльності, зокрема щодо надання публічних послуг.

Визначено, що за вчинення адміністративних правопорушень співробітники Служби судової охорони несуть дисциплінарну відповідальність відповідно до Дисциплінарного статуту Національної поліції України, крім випадків, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, що є особливістю цього виду відповідальності для представників Служби судової охорони. Акцентовано увагу на тому, що за таких обставин може виникати певна «конкуренція» норм, яка потребує свого вирішення.

Аргументовано, що особливістю цивільно-правової відповідальності співробітника Служби судової охорони є її позадоговірний або деліктний характер. Тобто вона передбачає ту ситуацію, коли між співробітником-правопорушником та особою, якій завдано шкоду, відсутні договірні зобов'язання. Підставою її виникнення є конкретний делікт (проступок), який завдав майнової шкоди.

Констатовано, що особливості юридичної відповідальності зазначених працівників формують: 1) їх правовий статус; 2) специфіка службової діяльності; 3) порядок здійснення проваджень за адміністративними та дисциплінарними проступками.

У підрозділі 2.4 «*Організаційно-штатна структура Служби судової охорони*» акцентовано увагу на тому, що організаційно-штатна структура територіальних органів Служби судової охорони остаточно сформована не в усіх регіонах. Вона перебуває на стадії свого становлення. На основі опрацювання низки нормативно-правових актів наведено авторське бачення щодо структури центрального органу управління Служби судової охорони.

З огляду на проведений аналіз зазначено, що нормативне забезпечення реалізації усіх процесів, зокрема установчих, щодо оптимізації, реорганізації, ліквідації має передувати цим фактичним діям. Якщо немає достатньої нормативної регламентації становлення та розвитку центрального та територіального апаратів, зазначені інституції не зможуть функціонувати належним чином, оскільки має бути певне правило поведінки, а лише потім мають формуватися суспільні відносини та взаємозв'язки, як це передбачено організаційною структурою.

Відзначено, що Служба судової охорони є абсолютно новим органом у системі правосуддя, проте його фундамент має бути визначеним. Наголошено, що вкрай важливо найближчим часом розробити та затвердити наказом Державної судової адміністрації Положення про організаційно-штатну структуру Служби судової охорони. Даний акт державного управління повинен містити загальні положення про: 1) Службу судової охорони (її правовий статус, систему, джерельну базу, принципи діяльності, координацію та взаємодію); 2) організаційно-штатну структуру та підпорядкування підрозділів; 3) порядок організації та здійснення управління Службою судової охорони; 4) фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Служби судової охорони.

Розділ 3 «Напрямки удосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах» складається з трьох підрозділів, у яких: узагальнюється зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначаються можливості його використання в Україні; окреслюються перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах; визначаються шляхи удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах та можливості його використання в Україні»* обґрунтовується необхідність активного вивчення міжнародного досвіду з метою виокремлення та запозичення його позитивних аспектів, а також попередження і уникнення можливих проблем і ускладнень, що виникали у зарубіжних країнах при проведенні аналогічних реформ.

На основі узагальнення досвіду таких держав, як Франція, США, Канада та Російська Федерація, узагальнено, що наразі в світі не існує якогось одного найбільш ефективного та універсального механізму забезпечення та підтримання громадського порядку в судах. У більшості держав дана діяльність покладається, як правило, на декілька служб чи правоохоронних структур. Причому це можуть бути як спеціально створені в системі судової влади охоронні служби, так і відповідні поліцейські підрозділи, тобто у багатьох державах охорона суду покладається на виконавчу гілку влади або муніципальні поліцейські підрозділи, що підпорядковуються відповідним місцевим органам влади.

Визначено найбільш позитивний зарубіжний досвід, який необхідно враховувати вітчизняному законодавцю для розвитку української Служби судової охорони.

У підрозділі 3.2 *«Перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах»* зазначається, що вдосконалення або реформування тієї чи іншої сфери суспільних відносин, державної діяльності має розпочинатися з поліпшення відповідного законодавства. Це повною мірою стосується й адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Наголошено, що першочерговим кроком на шляху вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах, має бути розроблення та прийняття Концепції з питань забезпечення громадського порядку в судах. Обґрунтовано, що у вказаній Концепції слід: по-перше, визначити проблеми та виклики, що існують сьогодні у сфері діяльності служби судової охорони; по-друге, сформулювати мету Концепції та завдання, які необхідно виконати

для її досягнення; по-третє, визначити основні напрямки, в яких має реалізовуватися дана Концепція.

Встановлено, що важливе значення має врегулювання взаємодії Служби судової охорони з іншими правоохоронними органами. В цьому контексті запропоновано детально визначити: завдання та принципи даної взаємодії; напрямки та форми її здійснення; координаційний центр та його повноваження; які форми та методи є пріоритетними залежно від настання тих чи інших ситуацій, виникнення загроз.

Акцентовано увагу на необхідності вироблення правових засад оцінювання якості та ефективності виконання даної діяльності Службою судової охорони. Підкреслено, що, розробляючи механізм оцінювання якості та ефективності здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах, дуже важливо, щоб воно не зводилося лише до внутрішнього оцінювання, тобто самооцінювання працівників та їх оцінювання керівниками.

Узагальнено, що послідовна та змістовна нормотворча робота у вказаних напрямках повинна забезпечити означену службу якісним та чітким нормативно-правовим підґрунтям.

У підрозділі 3.3 «Удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах» акцентовано увагу на баченні законодавцем проблеми здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Окрема увага приділена проекту Стратегії розвитку Служби судової охорони до 2022 року.

Наголошено на проблемі підготовки кадрів для Служби судової охорони. З позитивного боку відзначено те, що більшість фахівців, які долучилися до лав Служби судової охорони, перейшли з органів Національної поліції та Національної гвардії. Однак при цьому зауважено, що особовий склад Служби судової охорони перебуває у підвідомчості органів правосуддя, тому цілком логічною є потреба підготовки кадрів саме в Національній школі суддів із можливим залученням фахівців з органів Національної поліції України.

Аргументовано, що актуальним напрямком роботи при формуванні та упорядкуванні діяльності Служби судової охорони є вивчення позитивного досвіду аналогічних структур інших держав. Зазначено, що подібний досвід буде корисним і найбільш дієвим для формування системи ефективного управління. Оптимальне його використання надасть можливість відійти від радянських стереотипів реалізації правоохоронної функції, упорядкувати суспільні відносини у цій сфері за рахунок конструктиву та поваги до думки та потреб співробітників Служби судової охорони.

Відзначена необхідність створити рекрутингові центри в системі Служби судової охорони, які забезпечуватимуть просвітницько-інформаційну роботу серед населення з метою залучення до лав Служби судової охорони потенційних кадрів.

Обґрунтовано доцільність розроблення та прийняття Закону України «Про Службу судової охорони». Запропоновано авторське бачення структури такого Закону, яка вбачається одночасно і лаконічно-оптимальною, і місткою, оскільки охоплює усі сфери правовідносин, які виникають у співробітників Служби судової охорони під час виконання своїх повноважень щодо забезпечення безпеки судового процесу.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та розкритті особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, а також опрацюванні напрямків його удосконалення з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Під громадським порядком як об'єктом адміністративно-правової охорони запропоновано розуміти такий стан суспільних відносин, що склався внаслідок регулятивного впливу на них правових та інших соціальних норм, який визначає режим поведінки суб'єктів у громадських місцях з метою забезпечення безпеки життя та здоров'я людей, поваги їх честі та гідності, нормального функціонування державних та громадських інститутів, збереження власності та підтримання громадського спокою. Зазначається, що громадський порядок є необхідною умовою для: а) нормального спілкування людей, безпечної та безперешкодної реалізації ними своїх прав та обов'язків; б) належного виконання органами публічної влади та їх посадовими особами своїх завдань і функцій.

2. До особливостей забезпечення охорони і підтримки громадського порядку в суді віднесено те, що дана діяльність: а) здійснюється у відносно обмеженому та замкненому просторі – у приміщенні судової установи, що суттєво обмежує та ускладнює можливості компетентних органів щодо вжиття заходів із забезпечення громадського порядку; б) відбувається в умовах соціального напруження, адже вирішення судової справи – це розв'язання спору, конфлікту, кожна зі сторін якого бажає досягнути своїх цілей і переконана, що саме її позиція є правильною та має бути підтримана судом. За таких умов цілком може бути здійснена спроба вчинити певний тиск на суд з метою схилення його до прийняття потрібного одній зі сторін рішення чи з метою затягування справи; в) спрямована на виконання комплексу завдань, а саме: охорону та захист життя і здоров'я суддів, працівників апарату суду, учасників судового процесу та інших осіб, що перебувають з тих чи інших причин на території судової установи; здійснення охорони і захисту суддів, працівників апарату суду та їх близьких родичів поза межами приміщень судових установ відповідно до Закону «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»; забезпечення

нормального режиму роботи суду шляхом підтримання громадського спокою і безпеки на території судової установи; вжиття відповідних превентивних заходів, спрямованих на недопущення потрапляння в судові засідання: людей, що перебувають у неадекватному стані внаслідок алкогольного чи наркотичного сп'яніння, психічних розладів або з інших причин; зброї, вибухових чи інших небезпечних предметів і речовин; г) суб'єктний склад відповідної діяльності.

3. Аргументовано, що сьогодні в нашій державі закладені основні правові засади, необхідні для ефективного забезпечення і підтримання громадського порядку в судах. Адже чинне законодавство визначає як загальні принципи, так і конкретні норми, що регламентують матеріально-правові та процедурно-процесуальні аспекти здійснення зазначеного забезпечення. Особливе місце у визначенні досліджуваних засад належить адміністративно-правовому регулюванню. Зазначається, що значення адміністративно-правового регулювання для забезпечення досліджуваного порядку обумовлене тим, що галузь адміністративного права регулює суспільні відносини, які містять елемент публічної влади. Найчастіше дане право пов'язують із діяльністю органів виконавчої влади, однак сьогодні сфера його застосування набагато ширша, оскільки регламентуючого впливу його засобів зазнає не лише виконавчо-розпорядча діяльність органів вказаної гілки влади, але й діяльність інших органів держави та місцевого самоврядування. Зокрема, засобами адміністративно-правового регулювання визначаються правові засади діяльності компетентних суб'єктів (органів і посадових осіб) під час забезпечення досліджуваного громадського порядку: повноваження даних суб'єктів, наявні у їх розпорядженні форми, засоби та інструменти охорони і підтримки громадського порядку, процедури застосування заходів з його охорони, взаємодія вказаних суб'єктів з іншими органами держави та громадськістю.

4. Систематизовано завдання та функції Служби судової охорони. Запропоновано розширити їх у частині превентивної діяльності з метою недопущення неповаги до суду. Наголошується на тому, що завдання, сформовані для Служби судової охорони у Законі України «Про судоустрій та статус суддів», а також Положенні про Службу судової охорони, не є вичерпними та мають бути доповнені, враховуючи положення законів України «Про Національну поліцію», «Про охоронну діяльність», «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», «Про Вищий антикорупційний суд», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про очищення влади» та низки інших нормативних актів. Усі функції Служби судової охорони було класифіковано за такими напрямками: 1) охоронні; 2) превентивні; 3) захисні; 4) забезпечувальні; 5) інформаційно-аналітичні; 6) функції взаємодії.

5. Доведено, що компетенція та повноваження Служби судової охорони формують фундамент її правового статусу. Наголошується, що ні компетенція, ні повноваження не є сталими категоріями, вони можуть

змінюватися залежно від розвитку суспільних відносин, які виникають у ході здійснення правосуддя, а також характеру та обсягу завдань, які покладаються на Службу. Під компетенцією Служби судової охорони запропоновано розуміти певний обсяг завдань, які покладаються на цю Службу та реалізуються з урахуванням наданих їй прав та обов'язків. Повноваження Служби судової охорони, у свою чергу, визначено як сукупність наданих державою та закріплених в установленому законом порядку прав та обов'язків, необхідних і достатніх для належного виконання покладених на неї завдань та функцій.

6. Встановлено, що підставою будь-якого виду юридичної відповідальності співробітника Служби судової охорони є вчинення ним протиправного діяння. Залежно від завданої шкоди та характеру самого діяння зазначена особа може бути притягнена до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної чи цивільно-правової відповідальності. Безпосередньо самі співробітники Служби судової охорони, враховуючи норми чинного законодавства, є загальними суб'єктами юридичної відповідальності, проте їх правовий статус в окремих випадках може змінювати характер юридичної відповідальності щодо них та, відповідно, правові наслідки, що необхідно враховувати при здійсненні провадження та кваліфікації протиправної поведінки. Встановлено, що особливості юридичної відповідальності зазначених працівників формують: 1) їх правовий статус; 2) специфіка службової діяльності; 3) порядок здійснення проваджень за адміністративними та дисциплінарними проступками.

7. Визначено, що організаційно-штатна структура територіальних органів Служби судової охорони остаточно сформована не в усіх регіонах. Вона перебуває на стадії свого становлення. У короткостроковій перспективі будуть доукомплектовані органи управління, продовжено навчання та підвищення кваліфікації співробітників, укомплектовано підрозділи оперативно-раптові дії та особистої безпеки суддів. Запропоновано найближчим часом розробити та затвердити наказом Державної судової адміністрації Положення про організаційно-штатну структуру Служби судової охорони. Даний акт державного управління повинен містити загальні положення про: 1) Службу судової охорони (її правовий статус, систему, джерельну базу, принципи діяльності, координацію та взаємодію); 2) організаційно-штатну структуру та підпорядкування підрозділів; 3) порядок організації та здійснення управління Службою судової охорони; 4) фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Служби судової охорони.

8. Виокремлено наступний зарубіжний досвід, який необхідно враховувати для розвитку вітчизняної Служби судової охорони: між службою, що здійснює охорону правопорядку в суді, та судьями конкретного суду мають бути налагоджені тісні довірчі відносини; здійснення охорони правопорядку має передбачати не лише забезпечення приміщень суду достатньою кількістю високопрофесійних охоронців, але й його (суду)

обладнання необхідними технічними та електронними пристроями; Служба судової охорони повинна тісно співпрацювати з правоохоронними органами, як державного, такі і місцевого рівня, особливо в регіонах із підвищеною криміногенною ситуацією; здійснення діяльності із забезпечення та підтримки громадського порядку в судах має спиратися на відповідні спеціальні концептуальні та програмні документи, передбачати конкретні підходи до оцінки ризиків та форми і способи реагування на них.

9. До найбільш перспективних напрямків удосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах, віднесено: 1) прийняття Концепції з питань забезпечення громадського порядку; 2) врегулювання взаємодії Служби судової охорони з іншими правоохоронними органами; 3) вироблення правових засад оцінювання якості та ефективності виконання даної діяльності Службою судової охорони. Зазначається, що наразі адміністративне законодавство, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах, не має комплексного та цілісного характеру, що, вочевидь, пояснюється новизною такого органу, як Служба судової охорони. Втім послідовна та змістовна нормотворча робота в указаних напрямках повинна забезпечити означену службу якісним та чітким нормативно-правовим підґрунтям.

10. З метою удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах: по-перше, запропоновано створити рекрутингові центри в системі Служби судової охорони, які забезпечуватимуть просвітницько-інформаційну роботу серед населення з метою залучення до лав Служби потенційних кадрів; по-друге, наведено авторське бачення структури проекту Закону України «Про Службу судової охорони»; по-третє, обґрунтовано, що вказаний вище Закон повинен містити не тільки перелік повноважень та характеризувати правовий статус цього органу. Він повинен, зокрема, закріплювати механізм реалізації цих повноважень. Правовий статус кожного співробітника Служби має бути активним, щоб забезпечити реалізацію гарантій службової діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ,

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Шурко О. І. К проблеме определения понятия общественного порядка как объекта административно-правовой охраны. *Право UA*. 2017. № 1. С. 212–217.
2. Шурко О. І. До проблеми визначення особливостей забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Європейські перспективи*. 2017. № 3. С. 209–214.
3. Шурко О. І. Напрямки вдосконалення адміністративного

законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Наше право*. 2018. № 2. С. 226–231.

4. Шурко О. І. Законність, як ключова засада забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 3 (9). С. 195–204.

5. Шурко О. І. Правові засади забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Верховенство права*. 2020. № 1. С. 61–66.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Шурко О. І. Верховенство права, як ключовий принцип забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8–9 лип. 2016 р.). Київ : Центр правових наук. дослідж., 2016. С. 77–80.

7. Шурко О. І. Оцінювання якості та ефективності здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9–10 берез. 2018 р.). Київ : Центр правових наук. дослідж., 2018. С. 60–63.

8. Шурко О. І. Концептуальні засади удосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 15–16 берез. 2019 р.). Львів : Західноукр. орг. «Центр правничих ініціатив», 2019. С. 70–73.

9. Шурко О. І. Щодо забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. *25 років становлення Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ: славетна історія та горизонти майбутнього* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 лют. 2020 року, м. Суми). Суми : Вид. дім «Ельдорадо», 2020. С. 425–427.

АНОТАЦІЯ

Шурко О. І. Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право). – Сумський державний університет. – Суми, 2020.

Визначається поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони. Окреслюються особливості забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Надається характеристика правовим засадам забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначається місце серед них адміністративно-правового регулювання. Встановлюються завдання та функції Служби судової охорони. Визначаються компетенція і повноваження Служби судової охорони. З'ясовуються особливості юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони. Розглядається організаційно-штатна структура Служби судової охорони. Узагальнюється зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначаються можливості його використання в Україні. Окреслюються перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Визначаються напрямки удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Ключові слова: правопорядок, охорона, адміністративно-правова охорона, громадський порядок, суди, правові засади, адміністративно-правове регулювання, правовий статус, завдання, функції, компетенція, повноваження, юридична відповідальність, організаційно-штатна структура, зарубіжний досвід, адміністративне законодавство, організаційні засади.

АННОТАЦИЯ

Шурко О. И. Административно-правовое обеспечение охраны и поддержания общественного порядка в судах. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право (081 – Право). – Сумской государственной университет. – Сумы, 2020.

В диссертации приведено теоретическое обобщение и новое решение научной задачи, которая заключается в решении комплекса теоретических и практических проблем административно-правового обеспечения охраны и поддержания общественного порядка в судах. В результате проведенного исследования сформулирован ряд выводов, предложений и рекомендаций, направленных на совершенствование соответствующего законодательства.

Определяется понятие общественного порядка как объекта административно-правовой охраны, под которым предлагается понимать состояние общественных отношений, сложившееся в результате регулятивного воздействия на них правовых и иных социальных норм, определяющее режим поведения субъектов в общественных местах с целью обеспечения безопасности жизни и здоровья людей, уважения их чести и достоинства, нормального функционирования государственных и общественных институтов, сохранения собственности и поддержания

общественного порядка. Отмечается, что общественный порядок является необходимым условием для: а) нормального общения людей, безопасной и беспрепятственной реализации ими своих прав и обязанностей; б) надлежащего выполнения органами публичной власти и их должностными лицами своих задач и функций.

Определяются особенности обеспечения охраны и поддержания общественного порядка в судах. Дается характеристика правовым основам обеспечения охраны и поддержания общественного порядка в судах и определяется место среди них административно-правового регулирования. Устанавливаются задачи и функции Службы судебной охраны. Определяются компетенция и полномочия Службы судебной охраны. Доказано, что компетенция и полномочия Службы судебной охраны формируют фундамент ее правового статуса. Отмечается, что ни компетенция, ни полномочия не являются постоянными категориями, а зависят от развития общественных отношений, возникающих в ходе осуществления правосудия, а также характера и объема задач, которые возлагаются на Службу судебной охраны. Под компетенцией Службы судебной охраны предложено понимать определенный объем задач, которые возлагаются на эту Службу и реализуются с учетом предоставленных ей прав и обязанностей. Полномочия Службы судебной охраны, в свою очередь, определены как совокупность предоставленных государством и закрепленных в установленном законом порядке прав и обязанностей, необходимых и достаточных для надлежащего выполнения возложенных на нее задач и функций.

Выясняются особенности юридической ответственности работников Службы судебной охраны. Рассматривается организационно-штатная структура Службы судебной охраны. Определено, что организационно-штатная структура территориальных органов Службы судебной охраны окончательно сформирована не во всех регионах. Она находится на стадии своего становления. В краткосрочной перспективе будут доукомплектованы органы управления, продлено обучение и повышение квалификации сотрудников, укомплектованы подразделения оперативно-внезапного действия и личной безопасности судей. Предложено в ближайшее время разработать и утвердить приказом Государственной судебной администрации Положение об организационно-штатной структуре Службы судебной охраны. Обобщается зарубежный опыт охраны и поддержания общественного порядка в судах и определяются возможности его использования в Украине. Определяются перспективные направления совершенствования административного законодательства, регламентирующего осуществление охраны и поддержания общественного порядка в судах. Определяются направления совершенствования организационных основ осуществления охраны и поддержания общественного порядка в судах.

Ключевые слова: правопорядок, охрана, административно-правовая охрана, общественный порядок, суды, правовые основы, административно-

правовое регулирование, правовой статус, задачи, функции, компетенция, полномочия, юридическая ответственность, организационно-штатная структура, зарубежный опыт, административное законодательство, организационные основы.

SUMMARY

Shurko O. I. Administrative and Legal Provision of Protecting and Keeping Public Order in the Courts. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law (081 – Jurisprudence). – Sumy State University. – Sumy, 2020.

The concept of public order as an object of administrative and legal protection has been determined. Specific features of ensuring the protection of public order in the courts have been outlined. The author has provided characteristics of legal principles of ensuring the protection of public order in the courts and has determined the place of administrative and legal regulation among them. The tasks and functions of the Judicial Protection Service have been established. The competences and powers of the Judicial Protection Service have been determined. Specific features of legal liability of the employees of the Judicial Protection Service have been clarified. The organizational structure of the Judicial Protection Service has been considered. International experience for protecting and keeping public order in the courts has been generalized; and opportunities for its application in Ukraine have been determined. The perspective directions for improving administrative legislation regulating the protection of public order in the courts have been outlined. The directions for improving organizational principles of protecting and keeping public order in the courts have been determined.

Key words: law and order, protection, administrative and legal protection, public order, courts, legal principles, administrative and legal regulation, legal status, tasks, functions, competence, powers, legal liability, organizational structure, international experience, administrative legislation, organizational principles.

Підп. до друку 27.05.2020 р. Формат 60x84/16. Папір
офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Обл.-вид. арк.
1,0. Ум.-друк. арк. 1,0.

Тираж 100 пр. Вид. №183/20.

Віддруковано у видавництві «Ярославна», 40030, Суми, вул.
Горького, 2.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК №332 від 09.02.2001 р., видане Державним
Комітетом інформаційної політики, телебачення та
радіомовлення України.